

Vyšetření hemoglobinu a jeho metabolismu

Hladina konjugovaného a nekonjugovaného bilirubinu

Bilirubin je metabolit hemu vznikající při jeho degradaci v buňkách monocyto-makrofágového systému (MFS). Nekonjugovaný (nepřímý) bilirubin je uvolňován do plazmy a v komplexu s albuminem transportovaný do jater, kde se za přítomnosti enzymu **bilirubin-UDP-glukuronyltransferázy** tvoří konjugovaný (přímý) bilirubin. Hladina přímého i nepřímého bilirubinu odráží degradaci hemu a zvyšuje se při hemolýze, hladina přímého bilirubinu se kromě toho mění také při onemocněních jater. Zvýšenou hladinu nekonjugovaného bilirubinu v důsledku snížené aktivity bilirubin-UDP-glukuronyltransferázy pozorujeme při *Gilbertově syndromu*.

Hladina hemoglobinu v plazmě

Principem vyšetření je schopnost hemoglobinu katalyzovat oxidaci benzidinu v přítomnosti peroxidu vodíku, což vede ke změně barvy roztoku na zelenou a později na modrou. Intenzita zbarvení se stanovuje spektrofotometricky. Normální koncentrace hemoglobinu je menší než 5 mg/l. Na vyšetření se používá nesrážlivá krv, odebraná do heparinu. Je důležité zabránit hemolýze při odběru a zpracování vzorku. Vzorek se centrifuguje při 2 500 otáčkách/min. Hemoglobin se v plazmě zvyšuje při intravaskulární hemolýze, naopak při extravaskulární hemolýze nebývá zvýšený.

Hladina haptoglobinu v séru

Haptoglobin je plazmatický globulin, který váže hemoglobin. Ke stanovení jeho koncentrace se používá více metod, např. elektroforéza, radiální imunodifuze, chromatografie. Jako vzorek se používá sérum získané z nativní krve. Snížená hladina haptoglobinu je přítomna při hemolýze a při onemocněních jater, zvýšená je při zánětlivých onemocněních a při malignitách. V případě vyčerpání vazebné kapacity haptoglobinu při vystupňované hemolýze se hemoglobin vylučuje močí nebo dochází k intravaskulárnímu rozpadu na hem, který následně oxiduje, a globin. Oxidovaný hem se naváže na hemopexin nebo albumin.

Hladina hemopexinu v séru

Hemopexin je plazmatický globulin, jehož funkcí je vázat oxidovaný hem, uvolněný z hemoglobinu, v případě vyčerpání vazebné kapacity haptoglobinu. Považuje se za přesnější indikátor intravaskulární hemolýzy než hladina haptoglobinu. Na vyšetření se používá elektroforéza nebo radiální imunodifuze, jako vzorek se používá sérum získané z nativní krve. Snížená až nulová hladina je přítomna při hemolýze. Snížená hladina je dále přítomna také při onemocněních jater a ledvin, při malignitách, infekcích, při diabetes mellitus. Zvýšená hladina je přítomna při akutních stavech (reaktant akutní fáze).

Hladina methemalbuminu v séru

Methemalbumin je komplex oxidovaného hemu a albuminu, který vzniká při vyčerpání vazebné kapacity haptoglobinu. Na rozdíl od hemopexinu není vychytávaný buňkami MFS a cirkuluje v séru, až dokud není hem přenesen na hemopexin. Na jeho stanovení se používají spektrofotometrické metody, jako vzorek se používá sérum z nativní krve. Methemalbumin je podobně jako hemopexin považovaný za citlivý indikátor intravaskulární hemolýzy.

Stanovení hemoglobinu a hemosiderinu v moči

Při překročení vazebné kapacity haptoglobinu se část hemoglobinu dostává do moči. V případě chronicky probíhající hemolýzy je hemoglobin vychytávaný buňkami tubulů ledvin a při jejich poškození je uvolňován ve formě hemosiderinu. Hemosiderin je zásobní forma železa, která vzniká agregací molekul feritinu při nadbytku železa.

Elektroforéza hemoglobinu

Změny ve struktuře molekuly hemoglobinu vedou ke změně její pohyblivosti v elektrostatickém poli, což se využívá při rozlišování abnormálních hemoglobinů. Jako základ se používá elektroforéza ve veronálovém tlumivém roztoku (pH 8,6) a celulózoacetátová elektroforéza v alkalickém prostředí (pH 8,9). V případě potřeby se doplňují dalšími testy (metody analýzy DNK)

Odkazy

Související články

- Hemoglobin

- Haptoglobin
- Bilirubin

Použitá literatura

- DOBROTOVÁ, Miroslava, et al. *Hematológia a transfuziológia : učebnica*. 1. vydání. Praha : Grada ; Bratislava : Grada Slovakia, 2006. ISBN 80-8090-000-0.